

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Regula Morum. Sive Dictamen Conscientiæ

**Babenstuber, Ludwig
Reichlin, Alphons
Hepper, Johann Baptist**

Salisburgi, 1697

Articulus II. Quotuplex sit Conscientia?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39970

testes. Si secundum, Conscientia voluntatem vel instigat ad opus, ejusve omissionem: vel ligat, id est, obligat, ita ut non possit aliud sine peccato facere aut omittere, quàm illud, quod Conscientia faciendum aut omittendum esse dicitur. Et hoc sensu dicitur *Rom. I 4.* *Omne, quod non est ex fide,* id est, quod fit contra Conscientiam, *peccatum est.* Aut etiam solvit, hoc est, deobligat voluntatem sive ab operis executione, sive ejusdem omissione. Si denique tertium, Conscientia dicitur nos commendare, accusare, excusare, reprehendere, remordere &c. prout nempe vel bene vel malè nos quid fecisse, aut omisisse constat.

ARTICULUS II.

Quotuplex sit Conscientia?

SUMMARIUM.

1. *Divisio Conscientie in 5. membra.* 2. *Conscientia dubia non est formaliter Conscientia.* 3. *Conscientia scrupulosa reduci potest vel ad dubiam, vel erroneam.* 4. *Quid sit Conscientia bona & mala?*

I. **D**ividitur Conscientia communiùs in 5. membra, scilicet, in *Rectam, Erroneam, Dubiam, probabilem, & Scrupulosam.* Recta Conscientia, quæ etiam *Vera,* ac *Certa* dicitur, est illa, quæ dicitur esse licitum, quod est reverà licitum, & illicitum, quod est illicitum. Erronea est, quæ dicitur esse licitum, quod est illicitum, & illicitum, quod est licitum. Dubia est, quæ de neutra parte contradictionis judicat, sed circa utramque suspendit sententiam. Id si faciat ex defectu motivorum pro utraque parte, dicitur *negativè dubia*: si ob rationes & motiva positiva in utramque partem æqualiter inclinantia, dicitur *positivè dubia.* Conscientia probabilis, five

sive *opinativa* est, quæ de una parte contradictionis determinatè judicat, sed cum formidine oppositi. *Scrupulosa* est apprehensio, sive iudicium vel nulla, vel levissima ratione nixum, cum anxietate, & formidine conjunctum, ne alicubi sit peccatum, ubi tamen nullum est. De his omnibus Conscientiis statim agetur fusiùs. Interim

II, Observandum est, Conscientiam dubiam non esse propriè & formaliter Conscientiam, sed impropriè tantùm, ac reductivè. Ratio ex dictis priori artic. est: quia Conscientia formaliter est dictamen & regula operandi. Atqui Conscientia dubia non est dictamen aut regula: cùm nihil dictet, præcipiat, judicet, vel regulet; sed intellectum constituat ambiguum, ac veluti pendulum inter utramque partem contradictionis; ergo Conscientia dubia non est formaliter Conscientia. Dicitur tamen Conscientia reductive: quia saltem, potest esse dispositio, & quædam inchoatio practicæ consultationis, ex qua oriri, atque formari solet Conscientia formaliter & propriè dicta.

III. Atque hinc satis constat, membra dividendi Conscientiæ esse analogæ, ipsamque in ea divisionem ad rigorem dialecticum minùs exactam: nam & scrupulosam Conscientiam vel ad dubiam, vel erroneam, facilè reduxeris. Ad dubiam quidem, quando *Scrupulosus* ex suis levissimis fundamentis, quibus innititur, ad nullum determinatum iudicium procedit, sed anxius solum atque ambiguus circa honestatem vel inhonestatem operationis fluctuat. Ad *Erroneam* verò spectabit, quando *Scrupulosus* ob sua levissima motiva judicat, operationem esse illicitam, quæ revera est licita.

IV. His addi denique potest divisio Conscientiæ in bonam, & malam fortè *Ascetis* & *Verbi Divini* Concionatoribus, quàm scholis notior. Bona Conscientia eadem, quæ pura, munda,

tranquilla in eò reperitur, qui nullius criminis nec præteriti, nec præsentis sibi est conscius, sed integer vitæ, scelerisque purus se ipso, recteque à se factis jucundissimè fruitur. Talem sibi ob-
 tigiſſe fatetur Apost. Act. 2. *Ego, fratres, omni Conscientia bona apud Deum conversatus sum*. Hac Conscientia nihil lætius in
 adversis: quia ut dicit Sapiens, *secura mens, quasi jure convivi-*
um. Nihil fortius in periculis: Nam &

*Si fractus illabatur orbis,
 impavidam ferient ruina.*

Nihil recti tenacius: quippe quam nec spes, nec metus, nec ul-
 la crudelitatis acerbitas ab honesti tramite unquam dimoverit.
 Nihil adversus invidiam & malevolentiam infractius, dum sui
 secura cuius ringenti, lividoque obtreçtatori intrepidè occinit
 illud Magni August. ad Secundinum Manichæum: *Senti de Au-*
gustino, quidquid libet: sola me in oculis DEI Conscientia non ac-
cusset. Mala econtrà Conscientia illum vexare dicitur, qui no-
 xæ vel præteritæ causâ angitur. Vocatur hæc Con-
 scientia immunda, inquinata, perturbata, &, ut habetur 1. *ad*
Timoth. 4. cauteriata. Nihil illâ funestius, crudelius, atque
 acerbius. Quàm sit infelix, quem hæc domestica furia, hic vi-
 vus equuleus, atque interna carnificina exagitat, cruciat, lanci-
 nat, cave, si Deum, tuamque salutem amas, experiaris.

C A P U T II.

DE CONSCIENTIA

Recta & Erronea.

Uia oppositorum est eadem disciplina, placet u-
 tramque hanc Conscientiam hîc simul exponere.
 Et quidem ut incipiamus à posteriori, fatentur om-
 nes, Conscientiam Erroneam dividi in vincibi-
 liter,